

SLOVENSKÁ AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY AKO NÁSTROJ OCHRANY KRAJINY V ÚZEMNOM PLÁNOVANÍ

Milan Hodas
Žilina, 1.12.2025

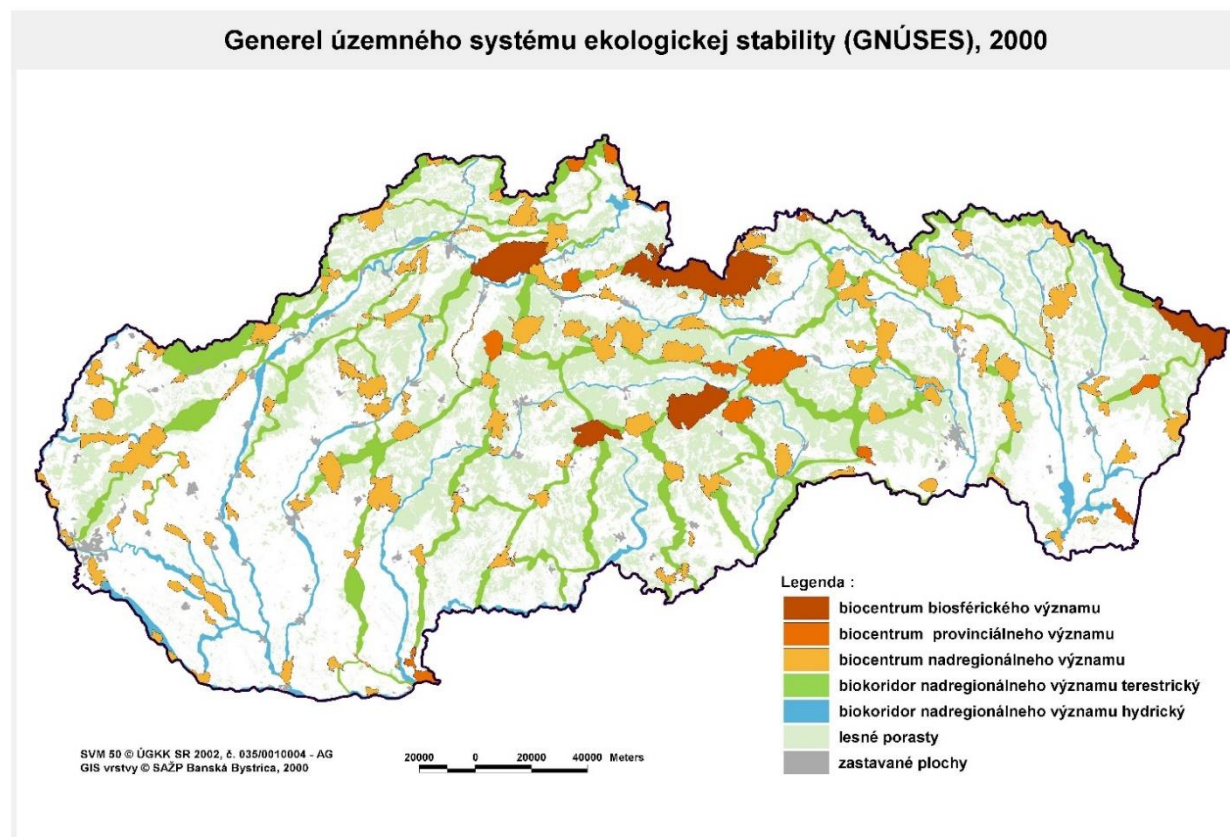
www.sazp.sk

DEFINÍCIA

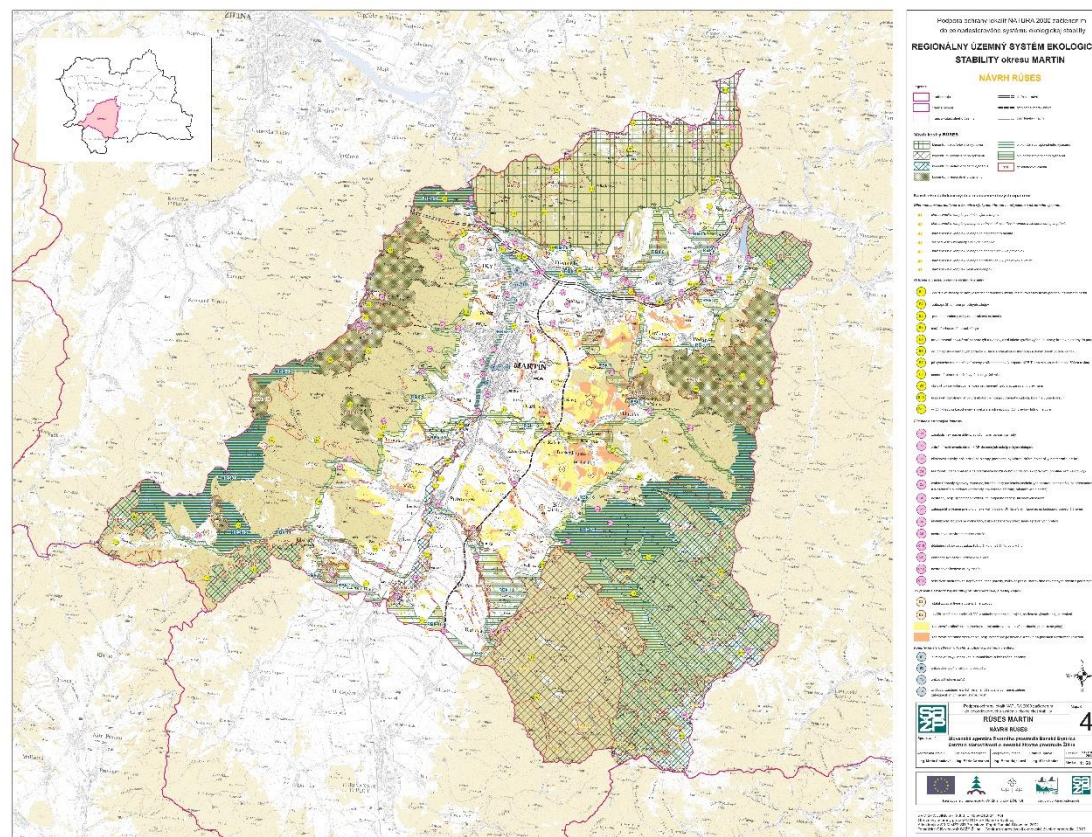
- Územný systém ekologickej stability je taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho významu.

Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability SR (GNÚSES)

- základ stratégie ochrany rozmanitosti podmienok a foriem života na území štátu. Vyjadruje súčasný stav ekologickej kvality celého priestoru štátu a obsahuje východiská na dosiahnutie ekologickej stability. Je podkladom na vypracúvanie dokumentov regionálnych územných systémov ekologickej stability a dokumentov miestnych územných systémov ekologickej stability - § 27 ods. 1 Vyhlášky MŽP SR č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

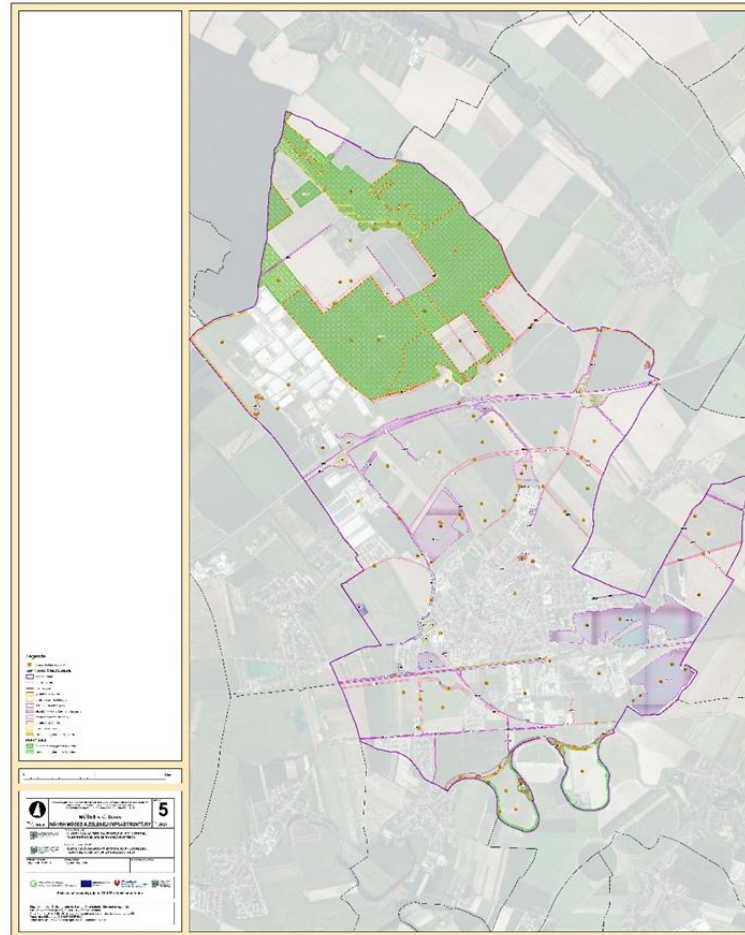

- zameriava sa na ochranu rozmanitosti podmienok a foriem života a na dosiahnutie ekologickej stability spravidla na území okresu. Tvorí podklad pre územný plán regiónu a územný plán obce, tvorbu dokumentov miestneho územného systému ekologickej stability, rozhodovanie orgánov ochrany prírody a praktickú starostlivosť o osobitne chránené časti prírody a krajiny;
- obsah dokumentu regionálneho územného systému ekologickej stability je uvedený v prílohe č. 26 Vyhlášky MŽP SR č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Dokument miestneho územného systému ekologickej stability (MÚSES)

- základný dokument na ochranu rozmanitosti podmienok a foriem života a na dosiahnutie ekologickej stability na miestnej úrovni. Tvorí podklad pre územný plán obce a pre projekty pozemkových úprav;
- obsah dokumentu miestneho územného systému ekologickej stability je uvedený v prílohe č. 27 Vyhlášky MŽP SR č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

- **Biocentrum** - ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev.
- **Biokoridor** - priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov.
- **Interakčný prvok** - určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny.

MÚSES sa riešia v SR v dvoch procesoch:

- **v rámci územného plánovania**
- v rámci projektov pozemkových úprav (PPÚ).

Súčasná legislatíva:

- **Zákon č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní**
nový zákon účinný od roku 2022, ktorý postupne nahrádza časť pôvodného stavebného zákona a zavádza novú štruktúru územnoplánovacích nástrojov.
- **Vyhláška MŽP SR č. 392/2023 Z. z.**
o obsahu a spôsobe spracovania územnoplánovacej dokumentácie a územnoplánovacích podkladov a o všeobecných požiadavkách na priestorové usporiadanie územia a funkčné využívanie územia. Nahrádza pôvodnú vyhlášku č. 55/2001 Z. z. a stanovuje nové požiadavky na formu, štruktúru a obsah územnoplánovacej dokumentácie.

Pôvodná legislatíva (stále využívaná v prechodnom období):

- **Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)** v znení neskorších predpisov
napriek prijatiu nového zákona č. 200/2022 sa mnohé procesy ÚPD (najmä rozpracované dokumentácie) stále riadia týmto zákonom.
- **Vyhláška MŽP SR č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii**
nahradená vyhláškou č. 392/2023 Z. z.

Postavenie MÚSES v územnom plánovaní

MÚSES je odborný podklad pre územné plánovanie, ktorý:

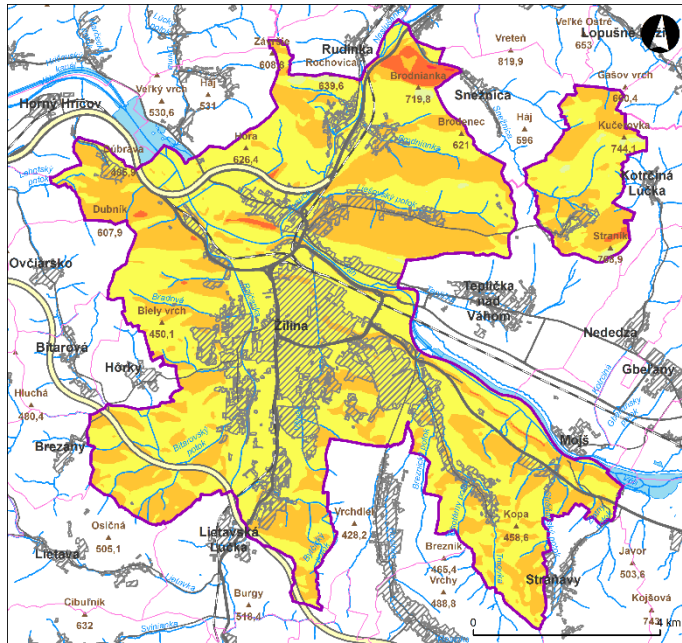
- ovplyvňuje rozhodovanie o využití územia,
- zohľadňuje ekologickú stabilitu krajiny,
- chráni prírodné hodnoty pri rozvoji obce / mesta.

Význam MÚSES zostáva zachovaný bez ohľadu na legislatívny prechod.

- terénne mapovanie
- botanický a zoologický prieskum
- vypracovanie analytickej časti dokumentu
- vypracovanie kapitoly súčasnej krajinnej štruktúry
- vypracovanie kapitoly pozitívnych a negatívnych prvkov a javov
- vypracovanie syntézovej časti dokumentu
- vypracovanie návrhovej časti dokumentu
- tvorba máp v prostredí geografických informačných systémov (GIS)

- Doba trvania projektu: 2 roky
- Realizované prieskumy: botanický a zoologický prieskum
- Terénny prieskum SAŽP: 14 dní, spolu približne 250 hod
- Spracovanie textovej časti: analytická časť, súčasná krajinná štruktúra, pozitívne a negatívne prvky javy, syntézová časť, návrhová časť
- Spracovanie grafickej časti: 4 hlavné mapy, 32 doplňujúcich máp pre textovú časť, všetky vyhotovené v prostredí GIS
- navrhované prvky : Miestne biocentrá – 14
 - : Miestne biokoridory – 9
 - : Miestne genofondové lokality – 8
 - : Interakčné prvky existujúce – 32
 - : Interakčný prvky určené na revitalizáciu - 8

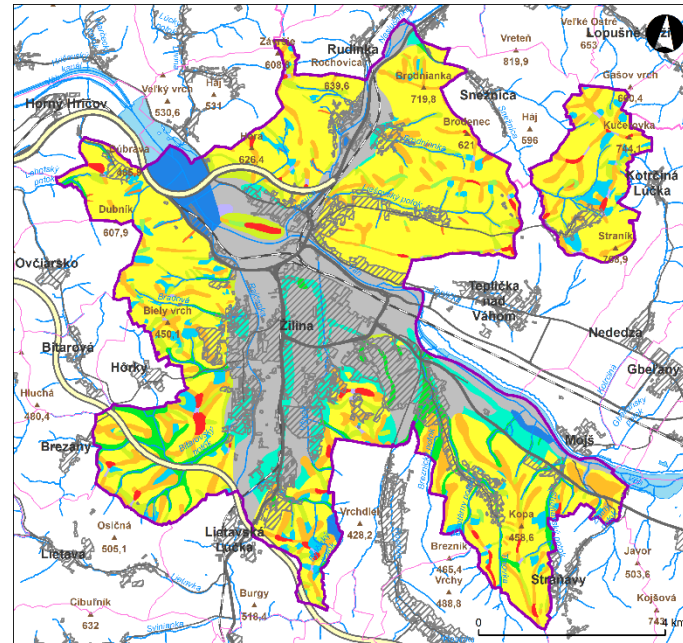
Interpretačné mapy dokumentu MÚSES

Legenda

- riešené územie
- hranica okresu
- hranica obce
- vodný tok
- diaľnica, rýchlostná cesta
- cesta I. triedy
- cesta II. triedy
- cesta III. triedy
- železnica
- vodná plocha
- sídelná zástavba
- výšková kóta

- Prikon slnečného žiarenia (W.h.m⁻².rok⁻¹)**
- 400 000.01 – 600 000
 - 600 000.01 – 800 000
 - 800 000.01 – 1 000 000
 - 1 000 000.01 – 1 200 000
 - 1 200 000.01 – 1 400 000

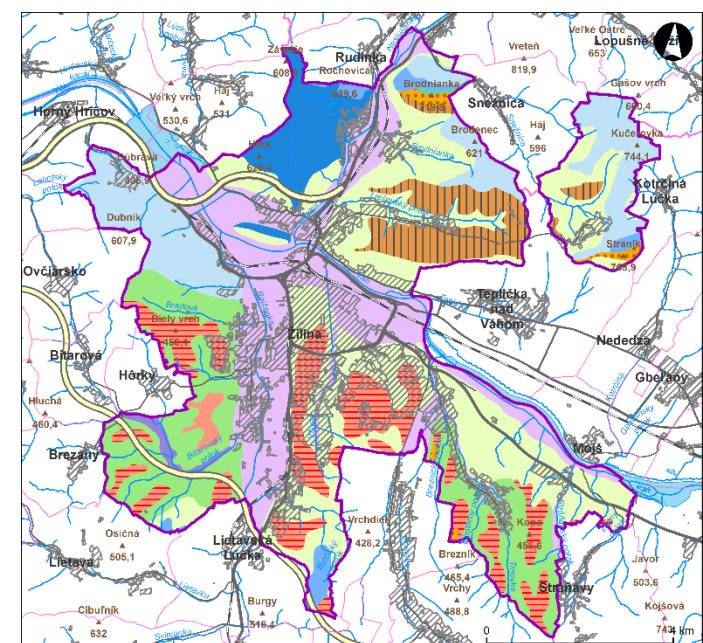

Legenda

- riešené územie
- hranica okresu
- hranica obce
- vodný tok
- diaľnica, rýchlostná cesta
- cesta I. triedy
- cesta II. triedy
- cesta III. triedy
- železnica
- vodná plocha
- sídelná zástavba
- výšková kóta

Zóny dynamiky svahu podľa bilancie

- bez alebo len s občasným pohybom
- výlučný odos
- prevažujúci zrychľovaný koncentrovaný transport – ohrozenie výmoluovou eróziou
- výlučné zrychlené rozplavovanie
- prevažujúci zrychľovaný, rozplavovaný a rovnomerný odos
- vyrovnaný rovnomerný transport
- spomaľovaný transport na konkávných svahoch
- spomaľovaný transport na svahových plošinách
- prevažujúci prínos v úvalinách a úložných nívach
- prevažujúci prínos so zložitou dynamikou náplavových kuželov
- koncentrovaný transport – privaly vody a materiálu
- výlučný prínos – zamokrenie, zamerňovanie
- špecifické formy reliéfu so zložitou dynamikou pohybu

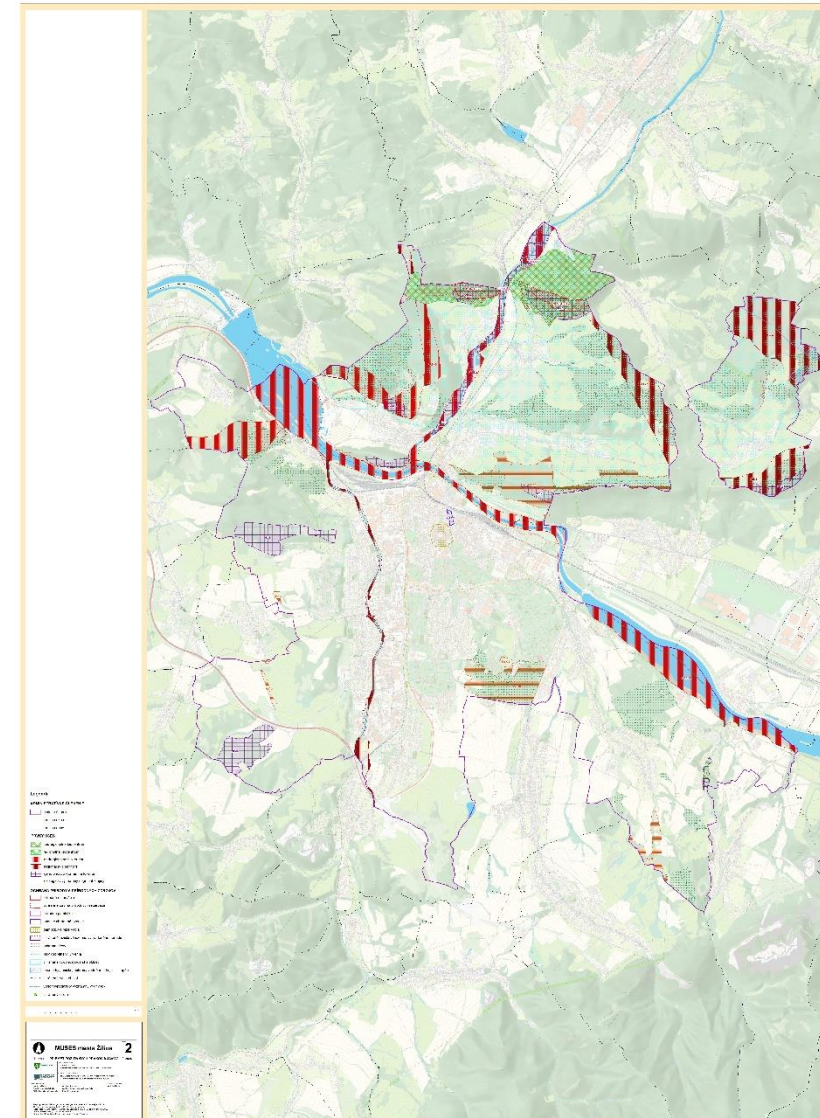
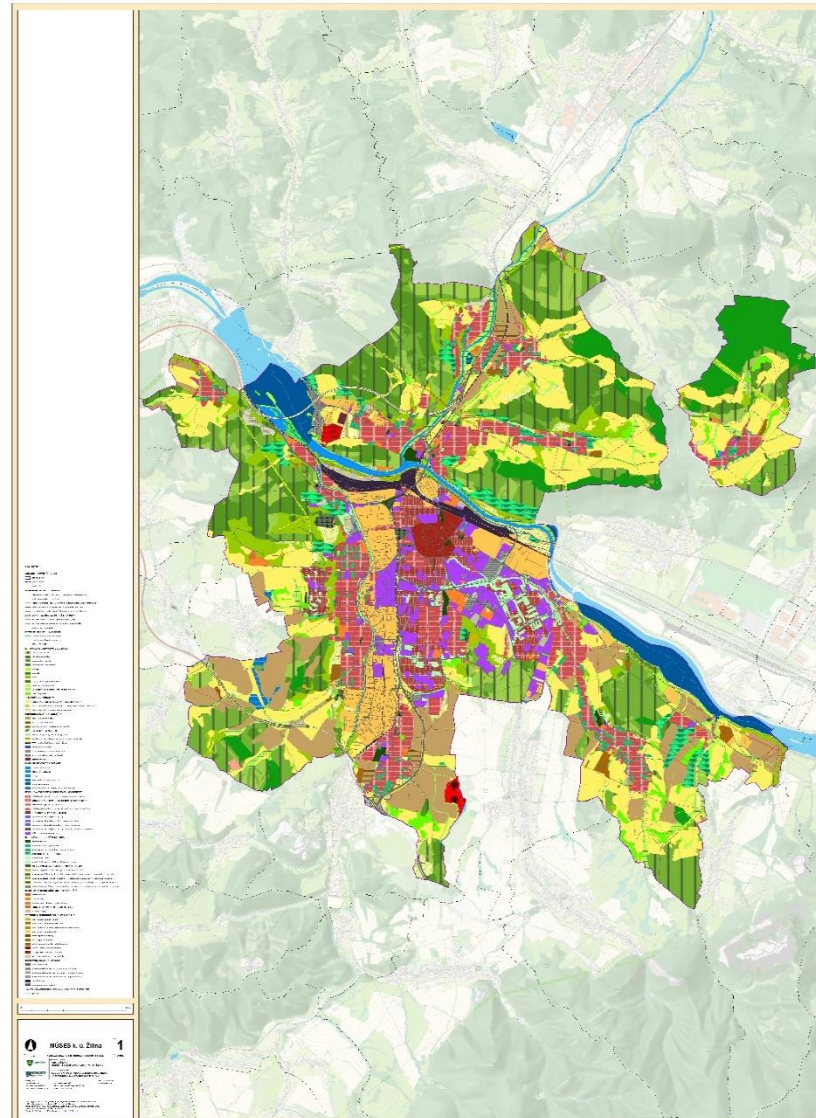
Legenda

- riešené územie
- hranica okresu
- hranica obce
- vodný tok
- diaľnica, rýchlostná cesta
- cesta I. triedy
- cesta II. triedy
- cesta III. triedy
- železnica
- vodná plocha
- sídelná zástavba
- výšková kóta

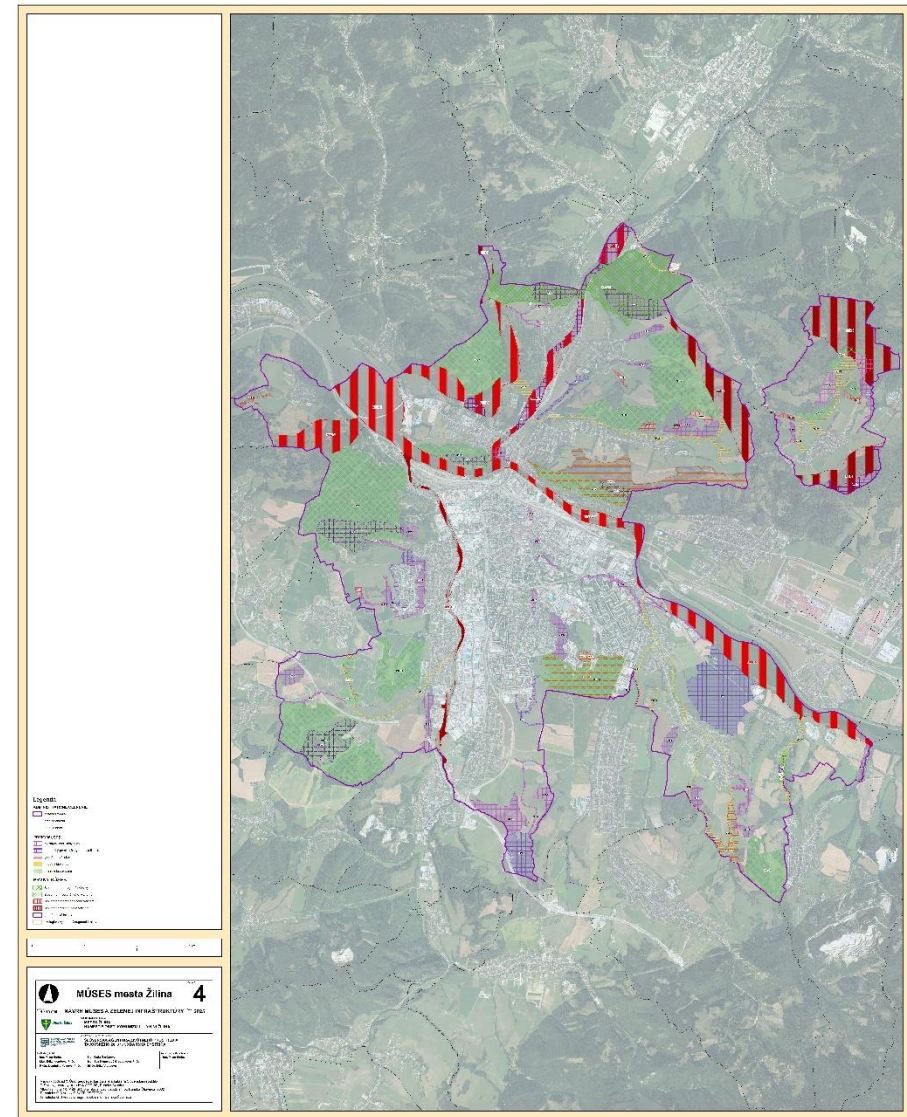
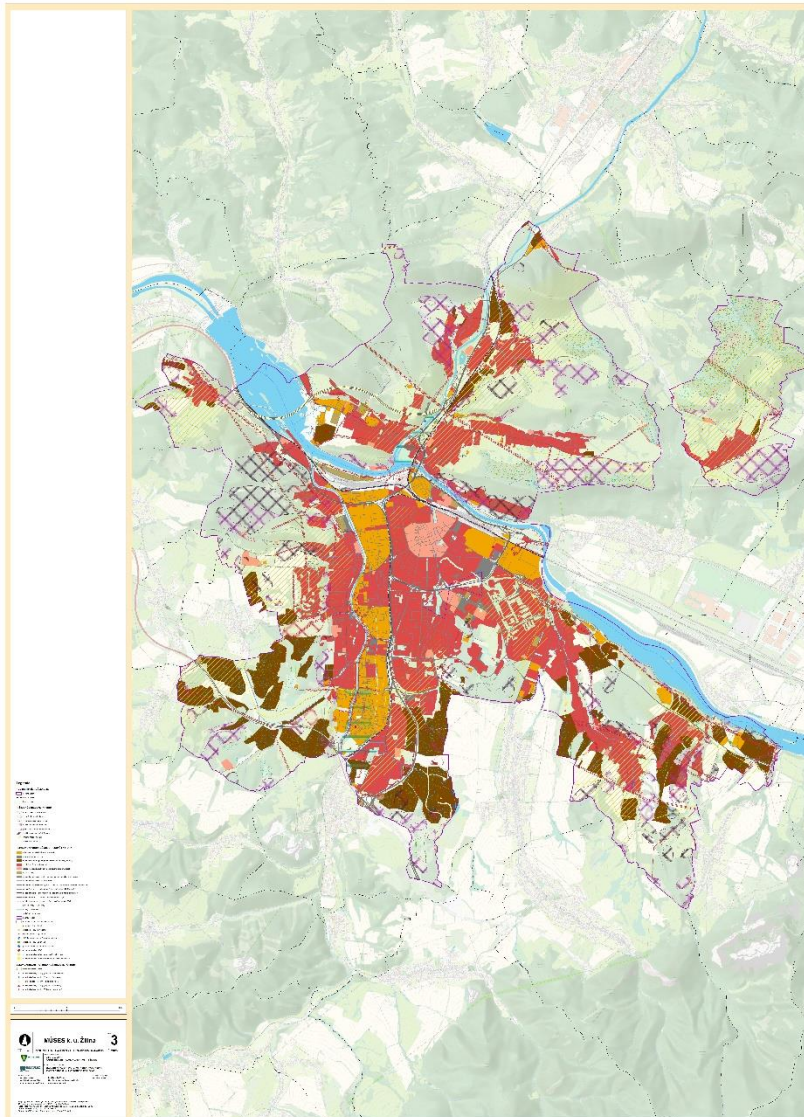
Potenciálna prirodzená vegetácia

- Lužné lesy nízinné (Ulmion)
- Lužné lesy podhorské a horské (Alnion glutinoso-incanae, Salicion triandrae, Salicion elaeagni)
- Dubové subperetomofilné a borovicové xerofilné lesy (Quercion pubescens-petraeae, Cytiso rutenic-Pinon)
- Dubové kyselinové lesy (Genisto-germanicae-Querci... dalechampii (Quercetalia robur-petraeae auct. Europae orientalis))
- Dubovo-cerové lesy (Quercetum petraeae-cerris)
- Dubové nátržníkové lesy (Potentillo albae-Quercion)
- Dubovo-hrabové lesy karpatské (Caroli pilosae-Carpinion betuli)
- Dubovo-hrabové lesy lipové (Tilio-Carpinion betuli)
- Lipovo-javorové lesy (Tilio-Acerion)
- Bukové kvetnaté lesy podhorské (Eu-Fagetion)
- Bukové kyselinové lesy podhorské (Luzulo-Fagetion)
- Bukové lesy vápnomilné (Cephalantho-Fagetion)
- Bukové a jedľové lesy kvetnaté (Eu-Fagetion)

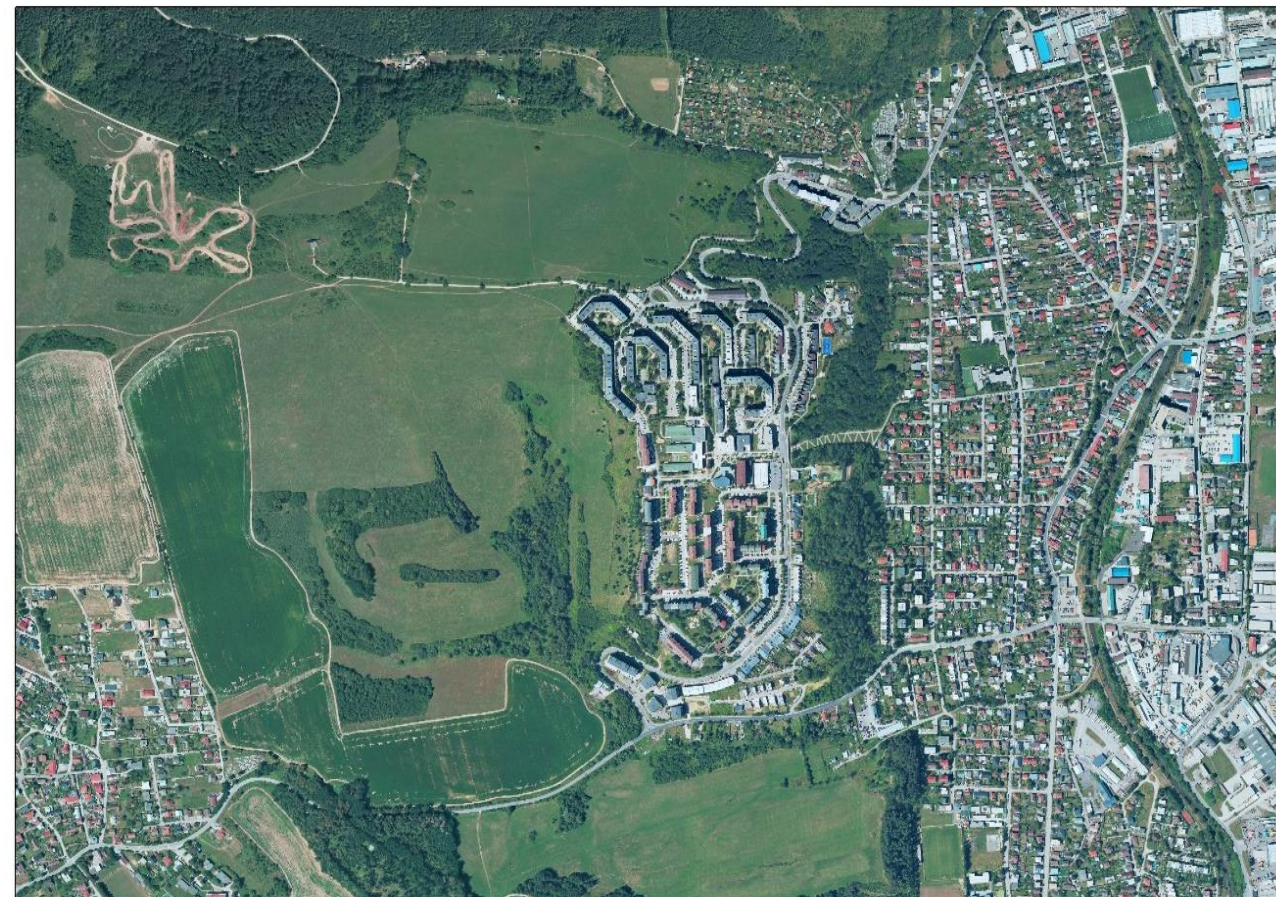
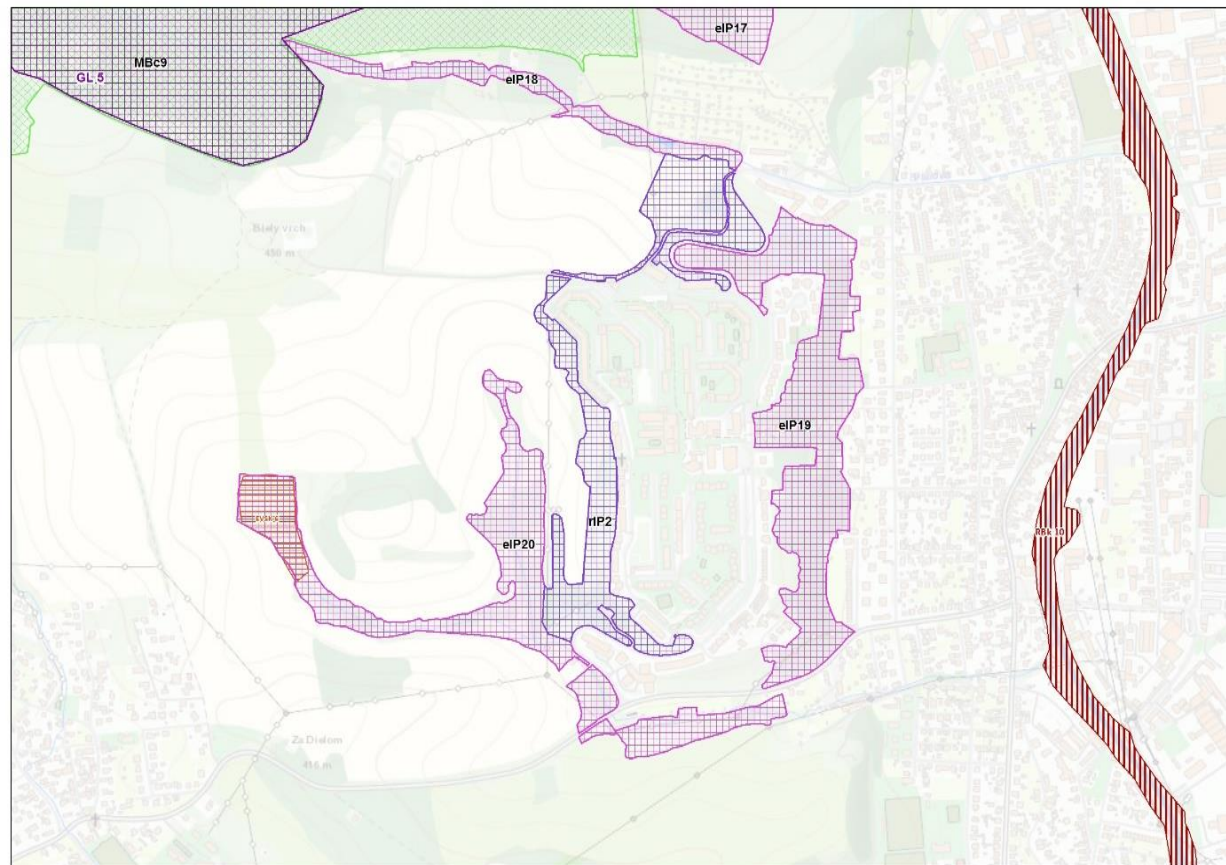
Výsledné mapy dokumentu MÚSES

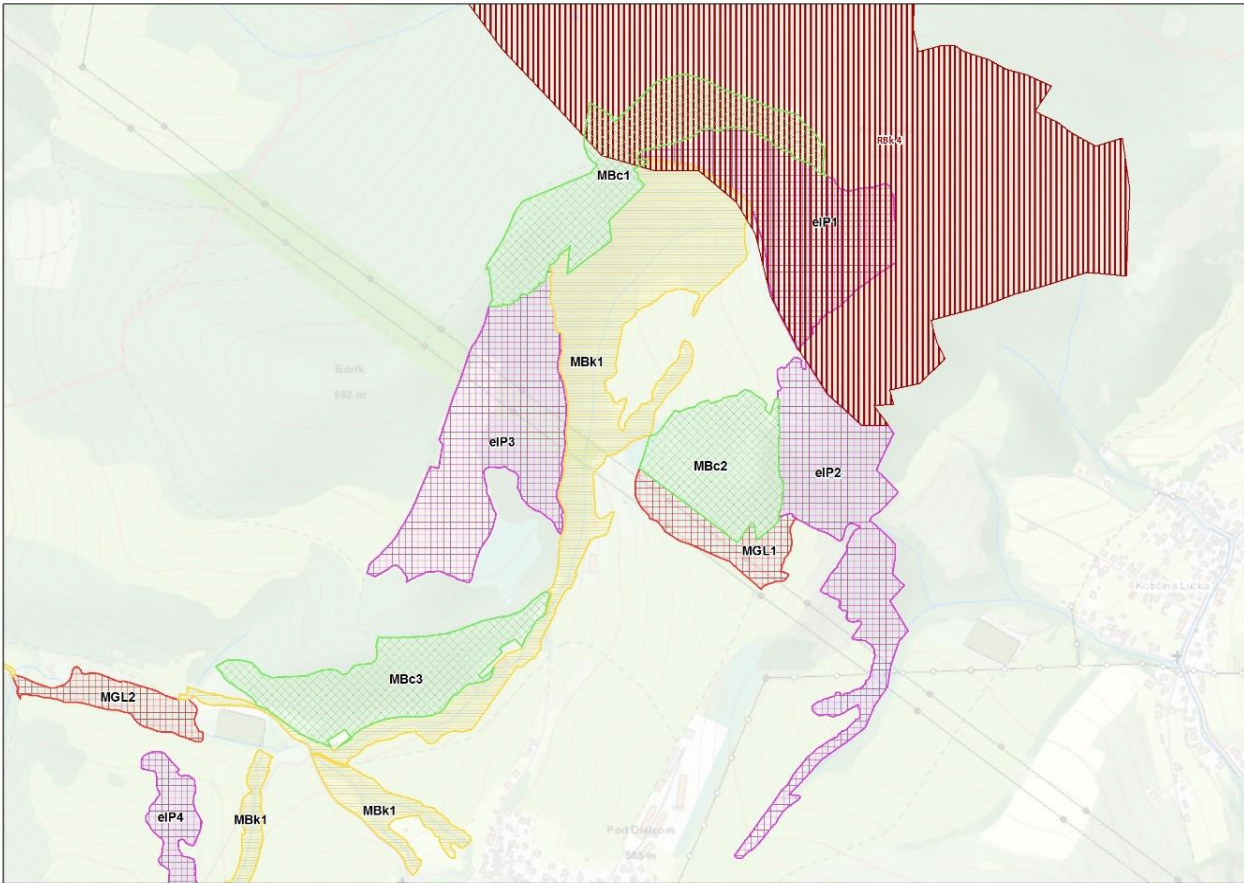
Výsledné mapy dokumentu MÚSES

Návrhová mapa MÚSES Žilina

Návrhová mapa MÚSES Žilina

Prvky ÚSES v meste Žilina

Miestne biocentrum – MBc2 Les nad Zástraním

Existujúci interakčný prvok – eIP19 NDV pod Hájikom

Prvky ÚSES v meste Žilina

MBc12 Mokrade a trstoviská Bánová

Existujúci interakčný prvok – eIP3 Lúky pod Bôrikom

Ďakujem za pozornosť

milan.hodas@sazp.sk

www.sazp.sk